

Instrumenty rynku pracy, przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, dla osób ze statusem osoby bezrobotnej, w tym dla osób posiadających gospodarstwo rolne o powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub podlegających ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek/domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowe.

Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, w tym definicję osoby bezrobotnej zawiera ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r., poz. 674 z późn. zm.). Przedmiotowa ustawa była wielokrotnie nowelizowana. Ostatnia nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązująca od 27 maja 2014 r., ma przede wszystkim poprawić skuteczność publicznych służb zatrudnienia, w tym między innymi dostosować działania urzędów pracy do indywidualnych potrzeb bezrobotnych i pracodawców, wprowadzić nowe narzędzia motywujące bezrobotne osoby, zwłaszcza osoby młode do samodzielnego podejmowania działań zmierzających do zatrudnienia oraz szczególne rozwiązania sprzyjające zatrudnianiu osób dojrzałych.

Osoby zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy, posiadające status osoby bezrobotnej mogą korzystać z dostępnych w urzędzie pracy usług i form wsparcia. Właściciele lub posiadacze samoistni lub zależni nieruchomości rolnej o powierzchni nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub osoby podlegające ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowe mogą się zarejestrować jako osoby bezrobotne. Jeśli osoby związane z gospodarstwem rolnym spełnią warunki do nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych, określone w przedmiotowej ustawie, także zasiłek ten zostanie im przyznany. W przypadku, gdy osoba odnotowana jest w rejestrze osób bezrobotnych, i nie jest uprawniona do zasiłku dla osób bezrobotnych, i posiada gospodarstwo rolne powyżej 1 ha przeliczeniowego, w którym prowadzi działalność rolniczą, podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy z dnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jt. Dz. U. z 2008 r., z późn. zm. (ubezpieczenie obowiązkowe). Z tego tytułu osoba ta zobowiązana jest do odprowadzania składek do KRUS. Natomiast w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych, osoba bezrobotna z tego obowiązku jest zwolniona. Osoby prowadzące działalność rolniczą

w gospodarstwach rolnych o powierzchni poniżej 1 ha przeliczeniowego mogą być ubezpieczone w KRUS dobrowolnie (ubezpieczenie na wniosek).

Każda osoba bezrobotna, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy, w tym osoba posiadająca gospodarstwo rolne o powierzchni nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowych lub podlegająca ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowych, będzie od początku prowadzona przez tego samego pracownika urzędu pracy (doradcę klienta), który będzie wykonywał zadania, które do tej pory realizowane były przez pośrednika pracy i doradcę zawodowego. Osoby zarejestrowane będą aktywizowane od początku w oparciu o podejście indywidualne, z uwzględnieniem analizy sytuacji bezrobotnego i jego szans na rynku pracy, oddalenia od rynku pracy i jego gotowości do wejścia lub powrotu na rynek pracy, w ramach tzw. Indywidualnego Planu Działań (IPD). Powyższy Plan zawierający wykaz działań obejmujący podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy w celu zatrudnienia bezrobotnego, zostanie przygotowany z udziałem bezrobotnego nie później niż w terminie 60 dni od określenia profilu pomocy oraz sukcesywnie będzie dostosowywany do zmieniających się potrzeb i możliwości bezrobotnego.

Powiatowy urząd pracy, udzielając bezrobotnemu pomocy, niezwłocznie po rejestracji ustala dla bezrobotnego profil pomocy, określający właściwy ze względu na potrzeby bezrobotnego zakres form pomocy. Profil pomocy będzie określany przez doradcę klienta w trakcie spotkania z osobą bezrobotną na podstawie posiadanych przez urząd danych oraz na podstawie wyników bezpośredniej rozmowy. Ustalony profil pomocy będzie opierał się o kryteria oddalenia od rynku pracy oraz gotowości powrotu na rynek pracy. Od tego, jaki profil pomocy dla bezrobotnego zostanie ustalony, zależeć będzie zakres form pomocy, jaką urząd pracy do niego skieruje. Ustawodawca dla osób bezrobotnych określił trzy profile pomocy, którym przyporządkował konkretne formy pomocy .

W ramach pierwszego profilu pomocy znajdują się bezrobotni aktywni, dla których podstawowym wsparciem będą usługi pośrednictwa pracy (art.36 ustawy) i w uzasadnionych przypadkach poradnictwa zawodowego (art.38 ustawy) oraz w bardzo ograniczonym zakresie inne formy wsparcia takie jak: szkolenia (art. 40 ust. 1, 3 ustawy), finansowanie kosztów egzaminów i licencji (art. 40 ust. 3a ustawy), zwrot kosztów przejazdu do pracodawcy zgłaszającego ofertę pracy lub do miejsca pracy (art. 45 ust. 1 ustawy), koszty zakwaterowania (art. 45 ust. 2 ustawy), bezzwrotne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy), świadczenie aktywizacyjne (art. 60b

ustawy) czy pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej (art. 61e pkt 2 ustawy). Dodatkowo do bezrobotnych do 30 roku życia przewidziano: bon szkoleniowy, bon stażowy, bon zatrudnieniowy czy bon na zasiedlenie (art. 66k–66n ustawy).

Natomiast do drugiego profilu pomocy należeć będą osoby bezrobotne wymagające intensywnego wsparcia, które korzystać będą ze wszystkich usług i instrumentów rynku pracy, jakie oferują powiatowe urzędy pracy z wyłączeniem Programu Aktywizacja i Integracja (art. 62a ustawy), a także z działań aktywizacyjnych zlecanych przez urząd pracy. Bezrobotni objęci tą pomocą mogą liczyć na następujące formy pomocy, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tj.: usługi pośrednictwa pracy (art.36 ustawy), usługi poradnictwa zawodowego (art.38 ustawy), szkolenia dla bezrobotnych w ramach planu szkoleń (art.40 ust.1), szkolenia wskazane przez bezrobotnego (art. 40 ust.3), szkolenia w ramach umów trójstronnych między PUP, instytucją szkoleniową i pracodawcą (art.40 ust.2e ustawy), finansowanie kosztów egzaminów i licencji (art. 40 ust. 3a ustawy), pożyczka dla bezrobotnego na szkolenie (art.42 ustawy), sfinansowanie studiów podyplomowych (art. 42 a ustawy), zwrot kosztów przejazdu do pracodawcy zgłaszającego ofertę pracy lub do miejsca pracy, odbycia stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub odbywania zajęć w zakresie poradnictwa zawodowego (art. 45 ust. 1 ustawy), zwrot kosztów zakwaterowania (art. 45 ust. 2 ustawy), bezzwrotne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy), dodatek aktywizacyjny (art. 48 ustawy), koszty zorganizowanego przejazdu bezrobotnych na targi i giełdy pracy zorganizowane przez wojewódzki urząd pracy (art.48a ustaw), udział w pracach interwencyjnych (art. 51 ustawy),odbycie stażu (art.53 ustawy), udział w przygotowaniu zawodowym dorosłych (art. 53a), stypendia na kontynuowanie nauki (art.55 ustawy), udział w robotach publicznych (art.57 ustawy), refundację kosztów opieki nad dzieckiem lub osobą zależną (art. 61 ustawy), świadczenie aktywizacyjne (art. 60b ustawy), pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej (art. 61e pkt 2 ustawy), udział w pracach społecznie użytecznych (art.73a ustawy). Ponadto do bezrobotnych do 30 roku życia przewidziano: bon szkoleniowy, bon stażowy, bon zatrudnieniowy czy bon na zasiedlenie (art. 66k–66n ustawy).

Z kolei, w trzecim profilu pomocy znajdują się bezrobotni oddaleni od rynku pracy (bezrobotni drugiej szansy), zarówno tacy, którzy z różnych powodów są zagrożeni wykluczeniem społecznym, jak i ci którzy z własnego wyboru nie są zainteresowani zatrudnieniem lub uchylają się od legalnej pracy. Wobec tej grupy osób urząd pracy zaoferuje pomoc w ramach Programu Aktywizacja i Integracja (art. 62a ustawy), działań

aktywizacyjnych zleconych przez urząd pracy, programów specjalnych, skierowania do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej zakładanej przez osoby prawne. W uzasadnionych przypadkach urząd pracy będzie mógł również zaoferować pomoc w formie poradnictwa zawodowego. Program Aktywizacji i Integracji zawiera działania w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych realizowane przez powiatowe urzędy pracy samodzielnie lub we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej. Po zakończeniu Programu, który trwa 2 miesiące, powiatowy urząd pracy ponownie określa profil pomocy i może:

- podjąć decyzję o ponownym skierowaniu osoby bezrobotnej do udziału w Programie, jednak nie dłużej niż łącznie na okres do 6 miesięcy,
- skierować osobę bezrobotną, w porozumieniu z ośrodkiem pomocy społecznej, do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy na zasadach określonych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej, zakładanej przez osoby prawne, o której mowa w przepisach o spółdzielniach socjalnych,
- ponownie ustalić profil pomocy, a w przypadku zmiany profilu niezwłocznie dostosować Indywidualny Plan Działania i przedstawić bezrobotnemu propozycje pomocy określone w ustawie.

W czasie udziału osoby bezrobotnej w Programie Aktywizacja i Integracja powiatowy urząd pracy nie kieruje do bezrobotnego innych form pomocy.

Pomoc przewidziana w ramach określonego profilu pomocy realizowana będzie na podstawie Indywidualnego Planu Działania, w okresie nie dłuższym niż 180 dni dla profilu I, 540 dni dla profilu II oraz 720 dni dla profilu III. Urząd pracy z częstotliwością co najmniej raz na 60 dni będzie się kontaktował z bezrobotnym w celu monitorowania sytuacji postępów w realizacji przewidzianych działań w Indywidualnym Programie Działania.

Ponadto w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewidziano szereg instrumentów rynku pracy dla pracodawców zatrudniających bezrobotnych, z których korzystać mogą także producenci rolni.

Departament Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej
(Tel. 22-623 14 12)

Warszawa, 2014-09-18